

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3530

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Minister voor Rechtsbescherming over *rechtshulppakketten* (ingezonden 2 juli 2021).

Antwoord van Minister **Dekker** (Rechtsbescherming) (ontvangen 12 juli 2021).

Vraag 1, 2

Bent u bekend met het artikel «NOvA werkt niet meer mee aan rechtshulp-pakket» en wat is daarop uw reactie?¹

Kunt u bevestigen dat de samenwerking bij het ontwikkelen van rechtshulp-pakketten met de Nederlandse Orde van advocaten (NOvA) is stopgezet en wat vindt u daar van?

Antwoord 1, 2

Dit bericht is mij bekend. Het klopt dat de NOvA onlangs haar medewerking aan de ontwikkeling van rechtshulppakketten heeft opgeschort. Ik heb de afgelopen periode constructief met de NOvA samengewerkt en ben dan ook verrast door dit besluit.

Vraag 3

Waarom heeft u de Kamer niet geïnformeerd over het opschorten van deze samenwerking in uw brief over de stelselherziening rechtsbijstand van 30 juni jl.² In hoeverre was reeds voor de publicatie van deze brief discussie tussen uw ministerie en de NOvA over de hoogte van de vergoeding in het experiment scheiden?

Antwoord 3

Ten tijde van het versturen van mijn vijfde voortgangsrapportage aan de Tweede Kamer was ik nog met de NOvA in gesprek over dit punt. Na verzending van de brief zegde de NOvA de samenwerking op.

¹ Advocatenblad, «NOvA werkt niet meer mee aan rechtshulppakket», 30 juni 2021, <https://www.advocatenblad.nl/2021/06/30/nova-werkt-niet-meer-mee-aan-rechtshulppakket/>

² 2021Z12196

Vraag 4

Bent u bekend met het artikel «NOvA schort deelname ontwikkeling rechtshulppakketten op» en wat is daarop uw reactie?³ Waarom laat u de constructieve samenwerking stuk lopen, omdat u niet bereid bent fatsoenlijke tarieven te betalen?

Antwoord 4

Dit bericht is mij bekend. Ik betreur dat de NOvA heeft besloten om haar medewerking aan de ontwikkeling van rechtshulppakketten op te schorten. Zoals bekend geldt voor de huidige Kabinetsperiode dat de stelselvernieuwing rechtsbijstand moet worden vormgegeven binnen de bestaande budgettaire kaders. Het geheel aan maatregelen van de stelselvernieuwing biedt ruimte voor een vergoeding die 10 tot 20% hoger is dan de vergoeding die advocaten nu gemiddeld per uur krijgen volgens de berekeningen van de commissie Van der Meer. Dit komt neer op een uurtarief tussen € 83,66 en € 91,27 excl. btw. We gaan er nu van uit dat dit een bedrag zal zijn van ongeveer € 86 exclusief btw. Met het experiment scheiden maken we de beweging van een vergoeding in punten naar een prijs per rechtshulppakket, die is gebaseerd op de benodigde tijdsinzet en een uurtarief. Voor het experiment sluiten we aan bij het beschikbare uurtarief in het nieuwe stelsel van € 86. Dit tarief komt overigens overeen met het gemiddelde gerealiseerde uurtarief in het huidige stelsel, inclusief de tijdelijke toelage van ongeveer een tien euro. Daarnaast vergoeden we het daadwerkelijk aantal uren per zaak, zoals dat is ingeschat door de werkgroep die het experiment heeft voorbereid en waaraan de NOvA deelneemt. Daarmee is de vergoeding in het experiment gemiddeld bijna 50% hoger dan de huidige gemiddelde vergoeding voor een echtscheidingszaak.

De stelling van de NOvA dat geen redelijke vergoeding in het vooruitzicht wordt gesteld deel ik dan ook niet. Hoewel we hiermee nog niet op het niveau van scenario 1 van Van der Meer zitten, zetten we wel degelijk een stap richting betere vergoedingen voor advocaten. Daarnaast heb ik tot en met 2024 € 28 mln. extra vrijgemaakt voor aanvullende vergoedingen in scheidingsprocedures. De beleidsregel waarin dit wordt geregeld treedt uiterlijk 1 augustus in werking.

Vraag 5

Wat vindt u van de pilot die door onder andere de NOvA, de vereniging Familie- en Erfrecht Advocaten Scheidingsmediators (vFAS) en de Raad voor Rechtsbijstand in juli 2020 is gestart en is die pilot inderdaad een opmaat naar rechtshulppakketten in het familierecht?

Antwoord 5

Ik ondersteun dit experiment van harte. Het streven is om in het experiment de eerste rechtshulppakketten voor echtscheidingen in de praktijk te beproeven en ervaringen op te doen met een nieuwe manier van werken in de eerste en tweede lijn. Daarnaast maken we met het experiment de beweging van een vergoeding in punten naar een prijs per rechtshulppakket, die is gebaseerd op de tijdsinzet en een uurtarief. Ik verwacht dat dit experiment een belangrijke bijdrage zal leveren aan de concretisering van het concept van rechtshulppakketten en een opmaat zal zijn naar het werken met rechtshulppakketten in het personen- en familierecht.

Vraag 6

Klopt het dat u voor deze pilot inderdaad niet € 124,73 als punttarief wilt hanteren, maar slechts € 86? Zo ja, kunt u toelichten hoe u tot dit bedrag bent gekomen en waarom dat volgens u toereikend is?

Antwoord 6

Dat klopt niet, omdat – zie ook mijn antwoord op vraag 4, 7 en 8 – het in de rechtshulppakketten gaat over een *uurtarief* in plaats van een *punttarief*. Van der Meer concludeerde dat het punttarief niet overeenkomt met een gerealiseerd uurtarief. Overigens bedraagt het huidige wettelijk punttarief

³ NOvA, «NOvA schort deelname ontwikkeling rechtshulppakketten op», 30 juni 2021, <https://www.advocatenorde.nl/nieuws/nova-schort-deelname-ontwikkeling-rechtshulppakketten-op>

€ 113,85 excl. btw en niet € 124,73. Met de tijdelijke toelage van € 10,88 per punt bedraagt het totale punttarief dat advocaten en mediators nu ontvangen € 124,73. De tijdelijke toelage was echter bedoeld om de eerste nood te lenigen. Het was niet bedoeld om het punttarief structureel te verhogen.

Vraag 7, 8

Hoe verhoudt het punttarief van € 86 zich tot een markconform tarief, het door de commissie-Wolfsen en door uw kabinet omarmde uitgangspunt dat rijksambtenarenschaal 12 als redelijk inkomen wordt gezien en tot de motie-Van Nispen/Azarkan, waarin uitdrukkelijk wordt gerefereerd aan scenario 1 van het rapport-Van der Meer?⁴

Kunt u bevestigen dat de signalen die de NOvA heeft ontvangen dat de tarieven in de betreffende pilot ook door zullen gaan werken naar andere rechtshulppakketten? Is wat u betreft het eindresultaat van de stelselherziening dat de punttarieven op slechts € 86 blijven steken voor rechtsbijstandsverleners die werken met rechtshulppakketten?

Antwoord 7, 8

Het scenario 1 van de commissie-Van der Meer gaat evenals de commissie-Wolfsen uit van een vergoeding op het niveau van schaal 12 BBRA. De commissie-Van der Meer noemt als uitgangspunt dat «een aan het verlenen van rechtsbijstand besteed uur overeenkomt met één punt» (p.⁵). Het huidige punttarief bedraagt € 113,85 excl. btw (exclusief tijdelijke toelage). Op basis van de berekeningen van de commissie-Van der Meer kan eveneens worden geconcludeerd dat met een uur rechtsbijstand gemiddeld niet het punttarief, maar een lager bedrag wordt verdiend. Ten tijde van de commissie-Van der Meer bedroeg dit daadwerkelijk gerealiseerde uurtarief gemiddeld ongeveer € 76 excl. btw. Met de indexering van de laatste jaren en de tijdelijke toelage, komt het huidige gerealiseerde uurtarief nu op ongeveer € 86. Voor rechtshulppakketten wordt een pakketvergoeding bepaald op grond van de tijd die er gemiddeld mee gemoeid is tegen een uurtarief. Voor een uur rechtsbijstand wordt ook een uur vergoed. Het tarief per uur dat naar verwachting in het vernieuwde stelsel beschikbaar is als alle maatregelen zijn doorgevoerd gemiddeld € 86. Dit komt dus overeen met het huidige gerealiseerde uurtarief, met de tijdelijke toelage. In het verlengde van de motie Klaver-Ploumen roept de motie Van Nispen-Azarkan op om voorbereidingen te treffen om de tarieven voor de sociaal advocatuur per 1 januari 2022 op het niveau van scenario 1 van commissie-Van der Meer te brengen. Het Kabinet kijkt ten behoeve van de formerende partijen naar de opties die er zijn om goede uitvoering te geven aan de genoemde moties.

Vraag 9

Was één van de doelstellingen van de stelselherziening van de rechtsbijstand niet juist dat het stelsel van rechtsbijstand duurzaam moest zijn door rechtsbijstandsverleners een vergoeding te geven die in verhouding staat tot hun werkzaamheden? Is die duurzame vergoeding volgens u meer, gelijk aan of minder dan € 86 per punt?

Antwoord 9

In de contourenbrief is opgenomen dat de vergoedingen voor rechtsbijstand in redelijke verhouding moeten staan tot de inspanningen. Daarbij is in de brief aangegeven dat we met de geschetste contouren van het nieuwe stelsel een eerste stap kunnen maken naar een betere vergoeding voor gewerkte uren en dat de mate waarin de tarieven kunnen stijgen afhangt van de mate waarin het nieuwe stelsel tot ontwikkeling gaat komen en het volume van het aantal toevoegingen daalt.

Zie verder het antwoord op vraag 7 en 8.

⁴ Motie van de leden Van Nispen en Azarkan over het uitvoeren van scenario 1 van de commissie-Van der Meer per 1 januari 2022 (Kamerstuk 31 753, nr. 239)

⁵ Motie van de leden Van Nispen en Azarkan over het uitvoeren van scenario 1 van de commissie-Van der Meer per 1 januari 2022 (Kamerstuk 31 753, nr. 239)

Vraag 10, 11

Betekent dit dat de stelselherziening, zelfs in het meest optimistische scenario, eigenlijk nooit tot het punttarief van € 124,73 zal leiden en dat forse investeringen in de gesubsidieerde rechtsbijstand dus sowieso noodzakelijk zijn?

Hoe lang al gaat uw ministerie ervan uit dat het punttarief van rechtsbijstandsverleners op € 86 uit zal komen na de stelselherziening en wanneer heeft u de Kamer daarover geïnformeerd?

Antwoord 10, 11

Bij de eerste doorrekeningen van de contourenbrief is gebleken dat met een stelselvernieuwing binnen de budgettaire kaders een uurtarief van circa € 86 beschikbaar zou zijn. In mijn brief over de validatie van de doorrekeningen van 2 april 2019 (Kamerstuk 31 753, nr. 194) heb ik aangegeven dat «Uit de eerste doorrekening bleek dat het geheel aan maatregelen ruimte biedt voor een vergoeding voor advocaten die 10 tot 20% hoger is dan de vergoeding die advocaten nu gemiddeld per uur krijgen volgens de berekeningen van de commissie-Van der Meer.» In de midterm review tevens derde voortgangsrapportage (Kamerstuk 31 753, nr. 216) heb ik bevestigd dat ook na de actualisatie van de doorrekeningen dit eerdere beeld ten aanzien van de tarieven voor rechtsbijstandsverleners overeind blijft.

Vraag 12

Bent u bereid, alles overwegende, om geen nieuwe trajecten meer op te starten in het kader van de stelselherziening rechtsbijstand in afwachting van een nieuw kabinet?

Antwoord 12

Nee. Zodra de samenwerking dit toestaat zullen we de ontwikkeling van rechtshulppakketten, waaronder het experiment scheiden, hervatten. Dit staat los van de komst van een nieuw kabinet.

Vraag 13

Waarom ging u in uw vijfde voortgangsrapportage over de stelselherziening rechtsbijstand niet uitgebreider in op de motie-Van Nispen/Azarkan?⁶

Antwoord 13

In de vijfde voortgangsrapportage heb ik aangegeven dat het kabinet ten behoeve van de formerende partijen kijkt naar de opties die er zijn om goede uitvoering te geven aan de kamerbreed aangenomen motie Klaver-Ploumen en de motie Van Nispen-Azarkan. Dat is nog steeds de stand van zaken.

Vraag 14

Welke concrete stappen gaat u zetten – los van de financiering – om per 1 januari 2022 scenario 1 van commissie-Van der Meer mogelijk te maken? Welke acties heeft u ondernomen die ervoor zorgen dat conform voornoemde motie tijdig voldoende middelen vrijgemaakt worden? En waarom koppelt u in uw brief over de strafrechtketen van 30 juni jl. de uitvoering van die motie aan uw stelselherziening rechtsbijstand, terwijl die koppeling in de motie ontbreekt?

Antwoord 14

Momenteel brengen we in kaart wat er, los van de financiering, nodig is voor de invoering van de motie per 1 januari 2022. In dat kader is de Raad voor Rechtsbijstand inmiddels gevraagd om een uitvoeringstoets te doen.

Daarnaast wordt bezien in welke vorm het besluit vergoedingen rechtsbijstand en het besluit toevoegingen mediation aanpassing behoeven en welke mogelijke knelpunten zich daarbij kunnen voordoen. Het huidige Kabinet onderzoekt de mogelijkheden om conform de motie voldoende middelen vrij te maken.

Hoewel voornoemde motie geen koppeling bevat met de stelselvernieuwing rechtsbijstand, kan de uitvoering van de motie hiervan niet los worden

⁶ Motie van de leden Van Nispen en Azarkan over het uitvoeren van scenario 1 van de commissie-Van der Meer per 1 januari 2022 (Kamerstuk 31 753, nr. 239)

gezien. De stelselvernieuwing heeft immers onder andere tot doel om rechtszoekenden beter te helpen en om betere vergoedingen voor rechtsbijstandverleners te realiseren.